

NAABRITEL KÜLAS

Muljeid ja meenutusi Balti U18 ja U20 võistkondlikelt mitmevõistluse meistrivõistlustelt Klaipedas, Balti võistkondlikelt meistrivõistlustelt Ogres ja U20 maailmameistrivõistlustelt Tamperes.

Balti U18 ja U20 mitmevõistluse võistkondlikke meistrivõistlusi võõrustas seekord Leedu sadamalinn Klaipeda. Üsna eakal, kümme aastat tagasi uued tribüünid ja rajakatte saanud staadionil, polevat kergejõustikuvõistlusi peale remonti veel peetudki. Staadion nägi välja üsna kasutuskõlblik, rajamärgistus korralik ja hädavajalik inventar olemas. Paksu liivakihi kaetud kuulitõuke maandumisektor meenutas pigem rannavolleplatsi. Selgus, miks leedulased ei taha võistlusi korraldada laupäeval-pühapäeval. Nimelt sealmaal staadionipersonal nädalavahetustel tööl ei käi. Kõik, mis võistluspaikade ettevalmistamisel vähegi võimalik, tehti ära esimesel võistluspäeval ehk reedel. Laupäeval enam ühtki töömeest näha polnud ja kohtunikud pidid võistluspaikade kordaseadmise ja inventari tassimisega ise hakkama saama.



Võistluste peakohtunikuks oli härrasmees Leedu Kergejõustikuliidust, kelle ametinimetuseks ongi võistluste direktor ehk peakohtunik. Tuleb tõdeda, et alati ei anna amet veel arukust või vähemalt vajalikke oskusi ja teadmisi. Võistlusmääruste mittetundmise osas päästsid ta hädast välja kohalikud noored, määrustega hästi kursis olevad kohtunikud. Võistluste korralduslik külg aga logises kõikjalt, kust vähegi võimalik. Ajakava oli ebareaalne ja hakkas venima juba esimestest aladest peale, kuid seda muudeti alles ja ainult siis, kui võistkondade esindajad järgmise ala algusaja kohta selgust käisid nõudmas. Peakohtunikul polnud asetäitjaid ning puudusid võistlusmääruste kohaselt kohustuslikud alade peakohtunikud. Kõik kulges isevoolu, võistluse ja kohtunikebrigadide juhtimisega ei tegelenud keegi. Isiklike võistlusvahendite kontrollimist-kaalumist korraldada ei tulnud kellelgi mõttesegi. Jooksude tulemused luges ühe pisikese valjuhääldajakasti kaudu ette fotofiniškohtunik, seejuures tõlkis ta inglise keelde ainult meie ja Läti võistlejate ajad, leedulaste tulemusi aga mitte. Muud juttu või muusikat sellest ainsast kõlarist kogu võistluse jooksul ei tulnudki! Kõik staadionile sattunud inimesed võisid olla ja liikuda, kus tahtsid. Võistluspaikades lubati olla kõigil, kes seda soovisid või sinna juhuslikult sattusid, sealhulgas ka üksikutele koortega jalutama tulnud pealtvaatajatel.



Kohtunikud, enamalt jaolt ilmsed kohalikud noorkergejõustiklased ja nende treenerid, olid tublid, kuigi pikkade võistluspäevade lõpuks üsna ära väsisid. Võistlejate soorituste määruste pärasuse üle otsustamisel ja tulemuste mõõtmisel suuri prohmakaid ei tehtud. Kohtunike käitumine oli tavapäratult vaba. Võistluspaikadesse mindi-tuldi ja seal oldi, millal, mis moodi ja kuidas juhtub, omavaheline jutuvada ei katkenud hetkekski. Kui siia lisada veel kõigile soovijatele antud vaba võimalus olla staadionil seal, kus meeldib, jäigi võistlustest üldmulje nagu väikese maakooli spordipäevast, mitte Baltimaade meistrivõistlustest.



Fotofiniškohtuniku ja informaatore kutsekaaslusest oli juba juttu. Sama mees tegi üksinda ära ka 400 m stardipaigud, sest võistluste ainus starter oli selleks ajaks juba koju läinud. Kolm ühes annab küll kõva kokkuhoiu, kuid võib ka valusalt tagasi lüüa. Nii juhtus, et 110 m tõkkejooksu ajal ei läinud fotofiniš käima ja, et käsiajavõtjaid olemaski polnud, tuli jooksu korrata. Ühe 100 m jooksu ajal tõrkus stardipüstol, jooksjad käsutati püsti ja kõigile näidati kollast kaarti, st tehti hoiatus ebasportliku käitumise eest. Küsimusele, miks nii tehti, oleks pidanud ju kõigile rohelist kaarti näitama, vastas peakohtunik, et ta teab küll, aga neil rohelist kaarti lihtsalt pole! Mida siin veel duubelfotofiniši hädavajalikkusest rääkida! Fotofiniši täpsest väljarihtimisest ehk nullpaugust pole sealmail midagi kuulnudki.



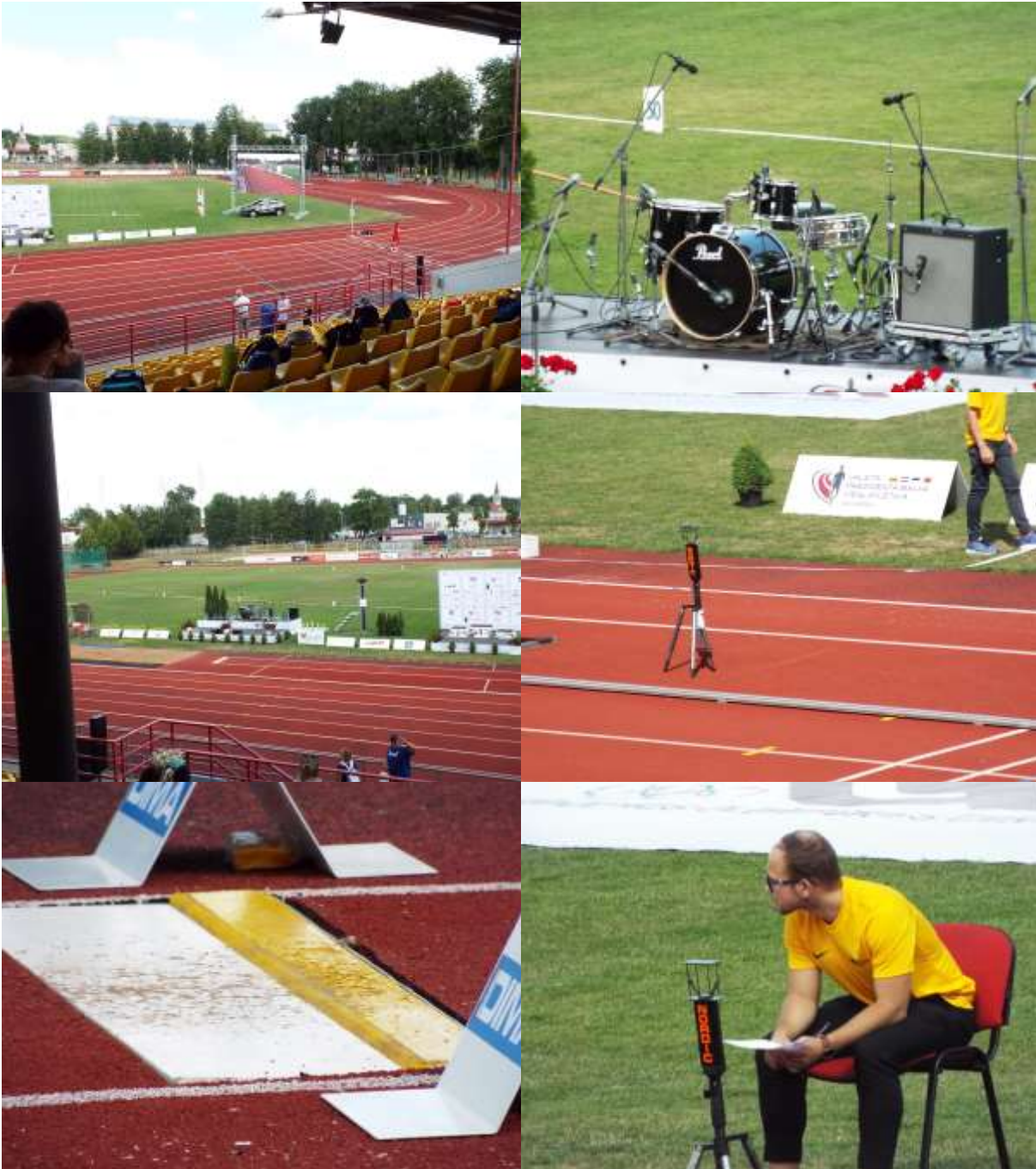
Kuigi sekretäri laudadel ilutsesid arvutid ja võistlustulemusi nendesse ka sisse toksiti, käis kogu individuaalne ja võistkondlik punktiarvestus üliaeglaselt. Ala protokollid ja mitmevõistluse punktiseisud ilmusid tihti alles peale järgmise ala lõppu. Kuna olime Klaipedas võistlustest veebiülekanne tegemas, sisestasime hangitud võistlustulemused oma teabetöötlussüsteemi ja sealtnaudu jõudsid need EKJL kodulehele tükk aega enne ametlike võistlusprotokollide ilmumist. Võistkondliku punktiarvestusega ei tegeldud võistluse ajal üldse. Autasustamine algas alles 1,5 tundi peale viimase ala lõppu. Kuuldavasti leiti võistkondlik punktiseis lõpuks ikkagi meie kodulehelt, arusaamatu, miks selleks nii palju aega kulus.



Klaipeda võistluse kokkuvõtteks tuleb tõdeda, et kõlavat Baltimaade võistkondlike meistrivõistluste tiitlit see küll välja ei kandnud. Lätis ja Leedus peetud Balti maavõistlused on kehva korralduse ja läbiviimise ega ennegi „hiilunud”, kuid Klaipedas suudeti kõik seninähtu ja -kogetu ületada.

Baltimaade võistkondlikud meistrivõistlused, mida lätlased ise pühalikult *Prezidenta Balvaks* ehk Presidendi Karikavõistlusteks kutsuvad, peeti seekord remondis oleva Valmiera staadioni asemel

Ogres. Riia lähistel asuva maakonnakeskuse staadion tundub olevat üsna eakas ja pisut kulunud, aga veel üsna heas võistluskorras. Harjutusväljakut staadionil kahjuks pole ja sooja pidid võistlejad tegema peaareenil. Vasaraheitevõistlus peeti mõnekümne kilomeetri kaugusel asuval heiteväljakul. Kuna lätlased järgivad ilmselt põhimõtet „üks staadion korraga” ja see üks oli pikalt Valmiera oma, polnud Ogres tükk aega ühtki suuremat võistlust peetud. Kui Presidendi Karikavõistlustele tavapärane väline hiilgus ehk lipud, tuleurnid, videoekraanid, orkestripodiumid ja jalgpallimurule pargitud sponsorautod, oli Valmierast kenasti kaasa võetud, siis hüppematid ja tellingud olid üpris vanad ja viletsad, kaugushüppe indikaatorliiste leidus ainult üks ja sellelgi plastiliini ainult ühele äärelle, kettaheite ja odaviske metraažikaarte jaoks sektorilinti ei jätkunud jne, jne. Eriti õnnetud olid tuulemõõturid, mida murdunud jalgade tõttu rajapinnast ainult paarikümne sentimeetri kõrgusele tõsta sai.

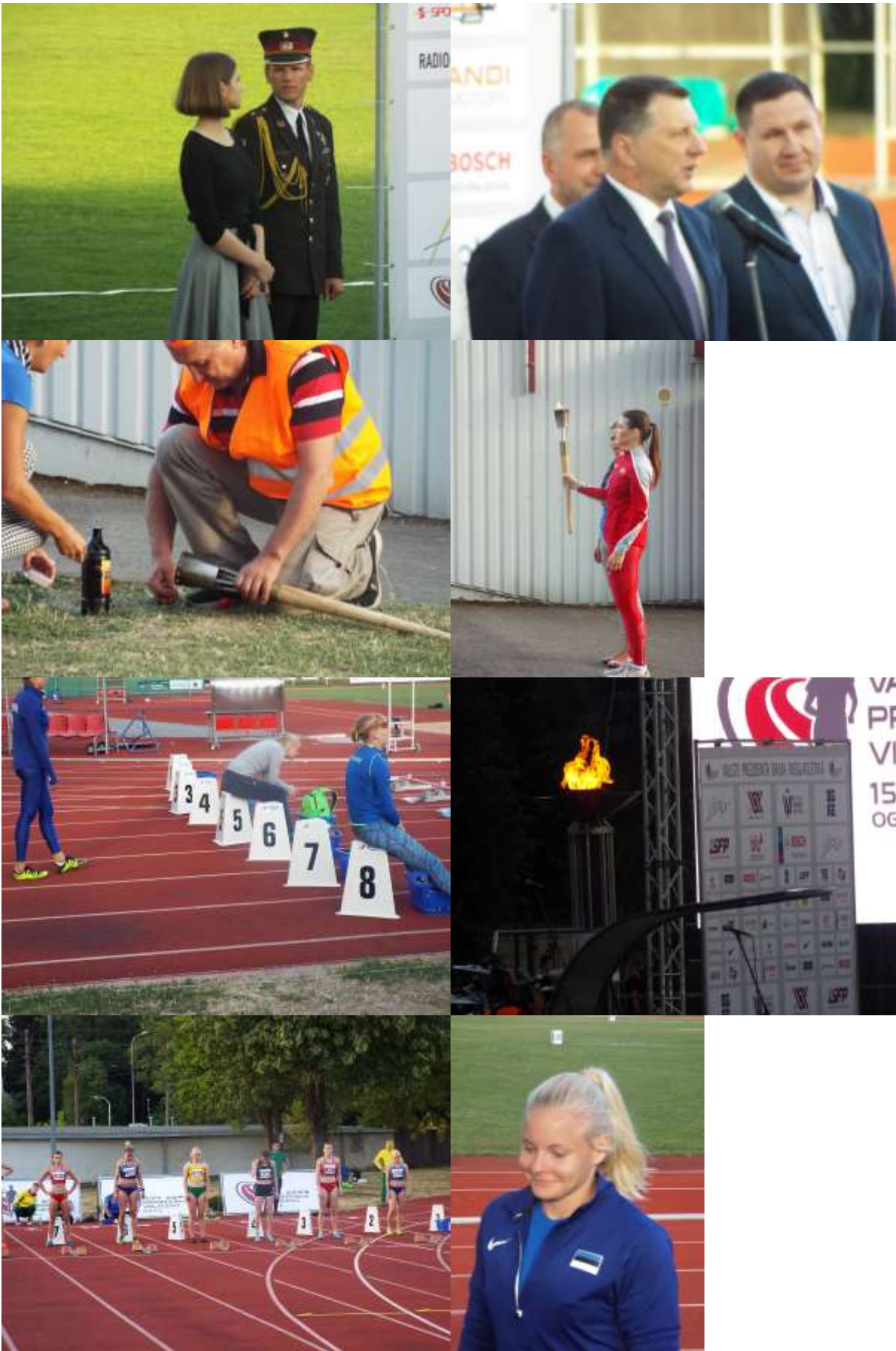


Lätlased on Balti maavõistluse oma Presidendi Karikavõistlustega kavalal kombel ühendanud. Kui 1994. aastal Valmiera staadion avati, heitlesid seal Presidendi karikatele viie Läti piirkonna

esindused ja mõned kutsutud välisvõistlejad. Koduse konkurentsi asendamise järel Balti maavõistlusega tagati vähemalt kahe välisriigi sportlaste osalemine kõigil kavas olevatel aladel. Ja seda osavõtjate kutsumisele sentigi kulutamata, sest Eesti ja Leedu võistkonnad tulevad kohale ja elavad oma rahakoti toel. Seekord oli platsis ka hulk valgevenelasi, kes võistkondlikus arvestuses kaasa ei löönud. Sedaviisi ongi lätlased kõige tähtsamad Baltimaade võistkondlikud meistrivõistlused „erastanud” ja erinevalt kõigist teistest maavõistlustest, see üritus riigist-riiki külakorda ei käi.



Juba Valmiera aegadest on traditsiooniks korraldada võistluste avapidustused esimese võistluspäeva lõpul. Varasemast erinevalt mahutati avamise kavva seekord ka pisut kergejõustikku, nimelt 100 m jooksud. Loomulikult ei kulgenud avatseremoonia plaanipäraselt ja loomulikult pidid jooksjad oma starte pikalt ootama ning loomulikult polnud pidustuste korraldajatel sooja ega külma sellest, kui kaua sprinterid oma pakkude taga konutama peavad. Pinget tõstis veel see, et korraldajad olid määranud tuletoojaks ja -süütajaks lätlaste esisprinterit. Vaene neiu pidi vahetult enne starti tõrvikuga, mis kuidagi süttida ei tahtnud, tribüüni nurga tagant urni juurde jooksmas ja selles gaasileegi süütama. Õnnetuseks oli tuleurn muu kila-kola vahel üsna silmapaistmatu ja tõrvikuneiu pööras sellest esimese hooga mööda. Tagatipuks ei tahtnud tõrvik peale suure tule süütamist kuidagi ära kustuda. Appi tõttas salateenistuse agent, kes tõrvikut vastu maad tagudes selle lõpuks summutas. Ei oska ette kujutada, kui ülevate tunnetega tuleneiu umbes kolm minutit hiljem stardipakkudele asus.



Aga avamine oli vägev! Olümpiamängude reglemendijärgsetest protseduuridest jäid puudu ainult vannete andmised. Lipu sissetoomine, tule süütamine, hünni laulmine ja riigipea avasõnad olid

kõik kenasti olemas. Tõsi, kultuuriprogramm oli olümpiamängudega võrreldes pisut kesine, koosnedes ainult ühe kohaliku kuulsusega rokk-bändi lühikesest etteastest. Bändil oli kahe sõnaline inglise keelne nimi, vist *Historical Stones* ehk Ajaloolised kivid. Bändi pealkiri oli ka ainus võrrekelne väljend, mis kogu avamisel kuulus. Liiksid jutud et Läti parlament on vastu võtnud seaduse, mille kohaselt on Lätimaal toimuvatel spordivõistlustel on lubatud kasutada ainult läti keelt. Igal juhul esinesid õhtujuht ja kõik sõnavõtjad, kellest kõik peale Läti presidendi meile tundmatuks jäid, ainult kohalikus riigikeeles. Kuigi tegemist Baltimaade meistrivõistlustega, esitati ainult Läti hümn. Läti parimate kergejõustiklaste ja rahvariides neidude kätes ülipidulikult sisse toodud ja heisatud võistluste lipp kujutas endast arusaamatu joonistusega suurt valget palakat. Jäi teadmata, kas see oli *Prezidenta Balva* või Balti võistkondlike meistrivõistluste lipp või äkki mõlemat korraga?

Avamise ettevalmistused kestsid kogu võistluspäeva. Tribüüni ees olid jooksuraja siseservale finišipoolsest otsast lugema hakates paigutatud suur videotabloo, seejärel sponsorauto, edasi autasustamispedestaal, aukülaste kõnepidamispedestaal ja bändilava. Läbi häda mahtus kogu värki ja jooksuraja vahele kaugus- ja kolmikhüppepaik, kuid tuulemõõturi teele kohta ei leidunud. Hüpetes mõõdeti tuult kohas, kust võistlejad hoojooksu alustasid ja 100 m jooksudes umbes 20 m kauguselt stardist. Hämmastaval kombel, ilmselt purunenud jalgade tõttu, ei tõstetud tuulemõõturiid ka rajapinnast määrustepärasele kõrgusele. Kõigi lavade ja muude ehituste taga paiknesid suured reklaamseinad, mistõttu kõrgus- ja teivashüpet polnud tribüünilt üldse võimalik näha ning kettaheite ja odaviskegi jälgimine oli üpris keeruline. See-eest pakkusid põnevust oma tööd tegevad pommiotsijad eesotsas vahva musta kutsuga. Ringi sebis ka ohtralt nooleid härrasid, vedrujuhtmed kõrvast krae alla ulatumas. Iseenesest mõistetavalt ilmusid keset võistlust oma heliproovi tegema bändimehed ja toimetasid kaua ning valjult, kuid kahjuks kehvasti. Igal juhul siis, kui oli aeg mängima hakata, muusikameeste kõrvaklappidesse heli ei jõudnud, lugu jäi lahti löömata ja tehnikud said kõvasti vatti enne, kui vea leidsid ja parandasid.



Jooksualad algasid sedapuhku 4x100 m teatejooksudega. Nii naiste, kui meeste jooksu jätsid lätlased pikaks läinud teatevahetuse tõttu pooleli, kuigi võinuksid ka lõpuni joosta ja võita, sest igas vahetuses oli ainult üks kohtunik, kes vaevalt määrusterikkumisi fikseerida soovinuks või osanuks. Edaspidi polnud neidki distantsikohtunikke enam märgata. Järgnenud takistusjooksudel olid veetakistusele viival rajaosal koonused paigutatud mitte rajajoonele vaid sellest tükk maad sissepoole, otsekui provotseerides võistlejaid joonele astudes rada lühendama. Veetakistuse põhi oli sügavamas umbes meetri ulatuses rajakatteta ja väsinumatel tuli takistuselt otse betoonile hüpata riskides veel ka vee äravooluaugu prundi keti külge takerduda. Startereid oli lätlaste kombe kohaselt ainult üks ja loomulikult oli dubleerimata ka fotofiniš. Stardikäsklused anti, ilmselt Läti seadusandlust rikkudes, õnneks ikka veel inglise keeles, kuid 400 m jooksudes informaatori suu läbi staadioni helivõimendussüsteemi kaudu, mis külalisvõistlejatele ehmata ja harjumatu oli. Jooksude koostamisel „unustati” maavõistluse printsiip täielikult. Võistkondlikku arvestusse minevad võistlejad paigutati eraldi jooksudesse läbiseigi individuaalselt kaasa tegevate jooksjatega. Kokkuhoidlikud lätlased ajasid rahvusvaheliste võistluste korraldamise nõudeid ignoreerides endistviisi läbi ainult ühe fotofinišiga ega pidanud vajalikuks ka selle ainsa kaamera väljarihitust null-pauguga kontrollida. Õnneks töötas fotofiniš vähemalt näiliselt tõrgeteta.





Kettaheites ja odaviskes jäeti, mõõteseadme näite pimesi usaldades, kohustusliku kontrollmõõtmised nii enne kui ka pärast võistlust külma rahuga tegemata. Kõnealustel aladel polnud maandumissektorisse millegipärast maha pandud ka metraažikaari. Meeldiva üllatusena üritati seekord isiklike võistlusvahendite kontrollimist korraldada. Kuigi see piirdus ka odade puhul ainult kaalumisega ja vahendite nimekirja kandmisega, on algatus tervitatav! Paraku selgus, et vahendite kontrollimiseks esitamine oli „vabatahtlik”. Nii kõndis Läti odaviskeneiu rahulikult võistluspaika odavutlar õlal, võttis sealt kolm oda ja torkas need ülejäänud odade sekka rivisse. Meeste odaviskes võttis keegi finaali mittepääsenud noormees oma kolm isiklikku oda kaenlasse ja jalutas nendega peale kolmandat katset minema! Odaviske soojendus-ja proovikatsete tegemine Läti moodi, on omaette vaatamisväärsus. Odaviskajatel lubatakse takistamatult liikuda ja odasid pilduda kogu jalgpalliväljaku ulatuses. Alustades mõne meetristest „toksimistest” lähevad odakaared järjest pikemaks, kuni on korraga eri suundades võistlejate peade kohal lendamas üle kümne oda. Paratamatult sattuvad sedaviisi ohtu ka pahaaimamatud kõrval viibijad. Oli suisa ime, et orkestri-poodiumi taga salasuitsu kimuvad bändimehed eluga pääsesid. Nimelt näitas keegi korraldajatest neile kätte „ohutu” ala odaviskesektori äärejoone kõrval ja muusikud näisid tões ja vaimus uskuvat, et sellest joonest kaugemale odad ei lenda.





Koomiline olukord, mis küll õnneks maavõistluse käiku ei mõjutanud, tekkis meeste kaugushüppe viimasel katsel. Vanemkohtunik tõstis valgevene noormehe hüppe järel üleastumise märgiks punase lipu. Võistleja polnud asjaga päri ja tahtis üleastumise jälge plastiliiniribal näha. Eelpool oli juba juttu sellest, et indikaatorliiste oli ainult üks ja seegi hädine. Vanemkohtunik oli suuremate üleastumiste puhul üritanud plastiliini siluda, kuid viimaste katsete ajaks oli plastiliiniriba juba üsna auklik. Koos võistlejaga kükitati tükk aega paku kõrval, arutati olukorda ja siis tõusis äkki valge lipp. Kuigi liiva maandumiskastis oli vahepeal juba silutud, leidsid kohtunikud maandumisjälje ja hüppe pikkus mõõdeti ära. Heategu ei jäänud tasuta. Kohe, kui viimane hüpe tehtud oli, tuli valgevenelane vanemkohtuniku juurde tagasi, tänas teda kättpidi ja andis üle kilekotti keeratud suveniiri.



Autasustamisel otsustasid korraldajad tänapäeva noortele vanaemade-vanaisade aegseid sabas seismise traditsioone tutvustada. Umbkaudu kümne lõppenud ala esikolmikud koguti kokku, rivistati ja viidi autasustamisele, nii, et esimesed jäid seisma pjedestaali kõrvale ja ülejäänud aujärjele pääsemist ootajad moodustasid pika, aeglaselt poodiumi poole nihkuva, järjekorra. Õnneks oli autasu ootajate seas ka varasema sellealase kogemusega koondislasi, kes noorematele kolleegidele sabas seismise, kui ihaldatu poole pürgimise vältimatu etapi, olemust ja ajaloolist tausta selgitasid.





Võistluste kohtunikud olid suhteliselt noored, asjalikud ja paistsid ka määrusi korralikult tundvat. Selles, et tulemustablood korralikult ei töötanud või teivashüppe latitõstmise hirmus aeglaselt käis, oli süüdi eelkõige vilets ja vigane inventar, mitte kohtunike kogematus. Kui eelmainitud kontrollmõõtmiste tegemata jätmise välja arvata, oli väljakubrigaadide töö igati korrektne. Jooksude korralikuks läbiviimiseks oli aga kohtunikke vähe. Ainult üks starter võistlusmäärustega nõutud kolme asemel, distantsikohtunikke ei märganud peale teatejookse enam ühtki, kaks ringilugejat, ei ühtki käsiajamõõtjat jne. Kuigi võistlusmäärused seda vastuvaidlematult nõuavad, polnud meie lõunanaabritel kujunenud halva tava kohaselt ametis ala peakohtunikke ja kohtunike otsuste peale suulist protesti ei saanud võistlejatel kellelegi esitada. Võistluste juhtimisega ei tegelenud vist mitte keegi. Brigaadide tegevus oli omavahel kooskõlastamata. Väljakualasid stardihetkeks ei peatatud, odaviske ajal paiknesid kõrgushüppajate pingid peaaegu maandumissektoris jne.



Võistlusteabetöötlusprogramm on lätlastel tuttuus ja erinevalt meie omast võimaldab üksiktulemuste kohest esitamist Läti kergejõustikuliidu kodulehel. Paraku sai ka võistluste informaator kogu teabe samalt kodulehelt ülekoormatud *wifi* võrgu kaudu ja pidi suurema osa ajast hangunud ekraani vaatama. Igal juhul on lätlased meist tulemuste *live* edastamise osas suure sammu ees!



Üldmulje Ograst oli täpisealt samasugune, kui paari aasta eest Valmierast. Kui lätlased avapidustuste ja ilutulestiku kõrval ka võistluste läbiviimisele pisut rohkem panustaksid ja võistlusmäärused igas punktis täitmiseks võtaksid, saaks *Presidenta Balvast* ehk päris kena võistlus. Baltimaade võistkondlike meistrivõistluste nimetuse kandis seekordne üritus küll ainult tingimisi välja.

U20 maailmameistrivõistlused Tampere. Kahjuks saime nädala pikkuseks venitatud võistlust jälgida ainult kaks päeva, mistõttu pole muljed kaugelki täielikud, kuid selle eest rohkelt mõtlemisainet pakkuvat. Kuigi võistlustel osales sportlasi enam, kui 150 riigist, st 3 korda rohkem, kui oli osavõtvaid maid Tallinnas peetud U20 Euroopa meistrivõistlustel, vaevas meid pidevalt kiusatus Tampere ja Tallinna võistluste korraldust, kohtunike tegevust ja kõike muud võrrelda ja kõrvutada. Olles omal nahal kogunud, kui keeruline ja sageli tulemusetu on võistluste läbiviimise korra ja eriti ajakava osas üksmeele otsimine ja saavutamine Euroopa Kergejõustikuliidu ametiisikutega, võib ainult ette kujutada, millist vaeva tuli soomlastel näha ja kui palju järeleandmisi teha kompromissi leidmiseks IAAF-i tegelastega.

Märgata oli soomlaste suurt usaldust ülemaailmse kuulsusega asjatundjate suhtes. Meile tegi U23 Euroopa meistrivõistluste ajal üksjagu tüli ja segadust Euroopa Kergejõustikuliidu poolt määratud *event presentation consultant* aga Tamperele olid soomlased mehe *event presentation manager* ehk peakohtuniku asetäitja ametisse palganud. Traditsiooniliselt dikteerib Soomes võistluste läbiviimist sealne rahvusringhääling YLE. Arvatavasti pole terves Eestis kõigi TV firmade peale kokku ka niipalju ülekandebusse, kui Tampere staadioni kõrvale pargitud oli. Kaameraid ei suutnud me staadionil kokku lugedagi. Väga hea teleülekanne hinnaks on aga see, et võistlejate väljatoomist, tutvustamist ja võistlusala algust ning nende läbiviimise tempot dikteerivad mitte vastavas ametis kohtunikud, vaid YLE esindajad. YLE ja „tseremooniameister” koostöös jäid paratamatult kannatajateks sportlased. Lühikeses dressis pika ringiga võistluspaika toodud jooksjatel lubati pakud maha panna ja kupatati siis kuhugi tribüüninurka, et seal pika ootamise järel, läbi sädeme- ja aurupilvede tutvustatutena, lõpuks pakkude taha asuda. Ka seal tuli veel tükk aega seista enne, kui telemehed starteritel kamandama lubasid hakata. Tulemuseks erakordselt palju vigastusi, mida inimlikuma suhtumise korral kindlasti vältida saanuks. Naljanumbriks tutvustamistseremoonia ajal olid kaks ülientusiastlikku daami, kelle ülesandeks oli võistlejad õigeaegselt ja õiges järjekorras sädememasinate vahelt välja kamandada.



Tampere staadion on üsna eakas. Peasirge ääres katusega tribüün, kurvides ja vastassirgel lahtised tribüünid, alumine pool paikneb maasse kaevatud „katla” kaldseinal ja ülemine üsna ajutisena tunduval metallkarkassil. Ümber tribüünide kulgeb kohati freesasfaldiga kaetud ringtee, millel liikumine, eriti vihmasadude järel, jalavarjud üsna sopaseks tegi. Peatribüünil olid kohad VIP-le, ajakirjanikele ja piletiga pealtvaatajatele, finišipoolses kurvis osavõtjatele, ülejäänud tribüünid, ehk suurem osa istekohtadest, olid tühjad. Piletiga pealtvaatajaid nendele ei jätkunud ja priipääsmega tegelasi, sh võistlejaid, ei lubatud. Peatribüüni siseruumides paiknesid võistluste sekretariaat, võistlusteabekeskus, inventariruumid ja muud võistlusi ning külalisi teenindavad üksused.



Soojendusala asus finišikurvi taga ja koosnes umbes 80 m pikkusest kuue rajaga jooksusirgest, kus ka paar tõket, kaugushüppe hoovõturajast ja maandumiskastist ning pisut eemal, järsu, teeradadeta mäenõlva all, paiknevast jõeäärsest muruplatsist, mille keskel kuulitõukering, selle kõrval õllekast paari väga roostes väljanägemisega kuuliga. Ja kõik! Kuuldavasti said pikkade heidete harrastajad sooja teha 15 minutise bussisõidu kaugusel oleval heiteväljakul. Vägisi kandusid mõtted Kadrioru staadioni tagaväljakule...



Kuid tribüüni taga leidis veel palju kummalist. Võistkondade telgid, õigemini telk. Mudaks tambitud murule oli püsti pandud umbes 5x30 m suurune, osaliselt seinteta, päevinäinud vakstuehitis, mille alla osa võistkondi oma massaažilauad üles olid pannud. Teine, ilmselt suurem, osa võistkondadest eelistas pesitseda tribüüni serva ehk lageda taeva all. Aga ega kõik esindused ka parema tahtmise korral *Teams Tent*'i mahtunud poleks. Ilmselt korraldajate eelist kasutades oli suurest telgist pisut eemal 5x5 m suurune telgikene Soome ja Rootsi võistkondadele. Sama koledad

ja poriste külgedega telgid olid üleval ka korraldajatepoolse meditsiini- ja füsioteenuse pakkumiseks.



Kogunemiskoht paiknes soojendusala kõrval. Selleks oli taas päevinäinud telk, milles istepinkidega tekitatud boksid stardijärjekorda ootavatele võistlejatele. Kogunemiskoht oli varustatud oma helivõimendusüsteemiga, mille kaudu hilinenud sportlasi registreerimisele kutsuti. Õnnetul kombel kostusid need teated ülihästi ka suurele staadionile, rikkudes mitmel korral 400 m jooksjate stardi ära. Kogunemiskohast võistluspaika jõudmiseks pidid sportlased kõigepealt tribüünitreppi mööda alla tulema. Edasi viidi nad võistluspaikadesse igal juhul staadioni finišisirget vältides, jooksualadest osavõtjad jooksude kaupa ja iga ilmaga lühikeses dressis. Väljakualadel toodi võistlejaid uue suundumuse kohaselt välja väga pikalt enne ala algust ning kui proovikatsed tehtud, pidid sportlased võistluse algust veel tükk aega ootama.



Autasustamispuodium oli ehitatud finišikurvi tribüünile. Autasustatavad ja autasustajad pidid selleni jõudmiseks treppi mööda alla astuma. Vabatahtlikest turvamehed sulgesid liikumise trepiga ristuvale tribüüni ala- ja ülaosa vahelisel ringteel juba 10 minutit enne autasustamistseremoonia algust, pannes tribüünil istuvad sportlased ja treenerid lõksu. Ükski jutt ei aidanud, ühelt tribüüniosalt teisele kedagi ei lubatud ja vajalikke esemeid tuli üle turvameeste peade pilduda. Autasustatavate auks riigilippude heiskamine oli lahendatud lihtsalt ja odavalt: nende mastitõmbamisega vaeva ei nähtud, selle asemel näidati staadioni suurel ekraanil multifilmi kolmest tuules lehvivast lipukesest. Kõigil aladel katkestati võistlus kogu autasustamise ajaks ja tabloodele kuvati kiri „medaliteremoonia”.

Teavet edastasid kaks suurt tablood, mis edastasid vaheldumisi telepilti ja võistlusprotokolle ja iga ala juures paiknevad kolme külge suunatud lokaalsed tablood, mis vahetevahel samuti telepilti edastasid. Suuline informatsioon oli soome ja inglise keelne. Viimase tarbeks oli kohale toodud mees Suurbritanniast. Soomekeelne jutt oli tavapäraselt oma võistlejate poole kaldu. Inglise oma kolleegi soomekeelset juttu ei mõistnud, soomlanna inglise keelt aga küll. Kui esimesena rääkis inglase, üritas soomlanna seda juttu tõlkes enam-vähem korrata. Alustati mõnd teemat soome keeles, võis inglise keeles järgneda hoopis midagi muud. Hämmastav oli keelekasutus autasustamistel ja tutvustamistel, kus vahel tõlgiti ja vahel mitte. Inglise oli küll rahvusvahelise informatori staatusega mees, kuid joosualade kommenteerimisel vadistas ülihasartselt, aga nii kiiresti ja segaselt, et ka väga hea inglise keele oskusega inimesed midagi aru ei saanud.



Võistluspaikade asetus on Tampere staadionil tavapärasest erinev. Nimelt on peasirge ääres jalgpallimurul ainult üks kaugus- ja kolmikhüppepaik. Kui on tarvis üheaegselt kahte paika kasutada, hüpatakse 100 m stardi poolses staadioniotsas, kus paiknevad kaks paralleelset hoovõturada, maandumiskastidega ainult ühes otsas! St tuule suunda võistluspaiga valikul arvesse võtta pole võimalik. Ka ulatub hoojooksuala otsasektoris jooksurajale, mistõttu üheaegselt toimuva jooksu- või käimisalaga on kolmikhüppevõistluse läbiviimine väga tülikas ja aeganõudev. Ajakava koostamisel sellega kahjuks ei arvestatud. „Peidetud” kuulitõukeringid asuvad Tampere staadioni finišipoolses otsas ja üks nendest paikneb täpselt kõrgushüppemati all. Juhtus niimoodi, et kahes kõrvu asetsevas sektoris toimunud mitmevõistluse kuulitõukele järgnes üsna väikese vahega kõrgushüppe kvalifikatsioon. Kõrgushüppekohtunikud marssisid platsile veel enne kuulitõuke lõppu. Lisaks valmistuti sealsamas ka kettaheitvõistluseks. Võistluspaikade kardinaalseks ümberehitamiseks oli saabunud ka suur vägi tehnilist personali. Ühel hetkel lugesime ringraja siseserva ja jalgpallimuru vahele jääval poolringil kokku 78 kohtunikku, lisaks tehniline personal ja telemehed. Kõrgushüppekohtunikud, kes ilmselt olid saanud ülesande võistluspaiga ettevalmistamisel nõu ja jõuga abiks olla, avastasid mõne viljatu katse järel, maandumispaik ettenähtud kohale lükata-lohistada, et mattide küljes on nende tõstmiseks mõeldud käepidemed. Nüüd läks asi libedalt ja matt asetati kärmelt oma kohale, millegipärast aga kippus see keskelt kummi jääma. Ka mitme mehega surumine ei aidanud. Põhjus selgus, kui mati serva alt pugus välja oma ülesannet ilmselt liiga aeglaselt täitnud õnetu töömees, kuulitõukepakk kaenlas. Pole õrna aimugi, kes selle võistluse ajakava autor on, kuid vägisi jääb mulje, et Tampere staadioni võistluspaikade tavapäratut asetust ta selle koostamisel arvesse ei võtnud.



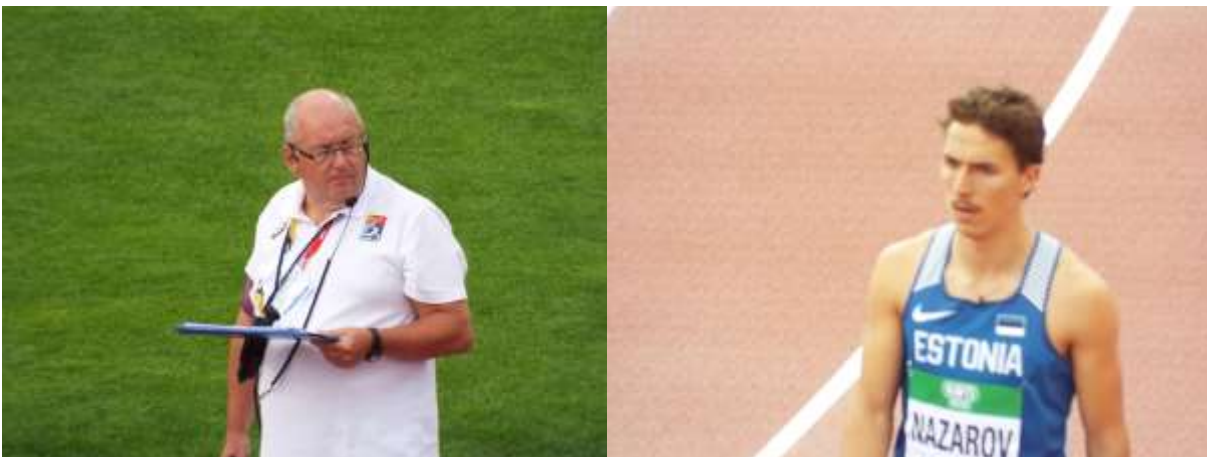


Kohtunikke ja vabatahtlikke oli tõesti palju. Võistluste teatmikku uskudes umbes 900. Paris selge, et neile kõigile vajaliku ja mõtestatud tegevuse leidmine oli üsna keeruline, kui mitte võimatu. Igat masti valvureid ja suunajaid olid kõik kohad täis. Õnneks oskasid mõned neist ka teed juhatada või muud vajalikku nõu anda. Kõigi tegelaste varustusse kuulusid golfisärk, kuub, mustad püksid, tossud, kaabulodu ja seljakott. Kohtunikel olid särk ja kuub valged, ülejäänud asjameestel sinised. Musta koti seljas tassimine näis kohtunikele kohustuslikuks tehtud olevat. Igal juhul sarnasid seljakottidega kaabulodudes võistluspaika sammuvad tegelased rohkem matkasellide, kui õigusemõistjatega. Väljakualade kohtunikud panid oma pambud võistluse ajaks kuhugi hunnikusse, kuid näiteks distantsikohtunikud ei võtnud oma kotte kordagi seljast. Tamperes ei kehtinud Euroopa Kergejõustikuliidus püha „*clean infield*” põhimõte. Heitealadel oli korruga maandumissektoris 4 kohtunikku, neid, kes ringi ümber ja sekretäri laudade taga ametis, ei jõudnud kokku lugesdagi. Palju alluvaid vajab palju juhte. Nii oli peakohtuniku asetäitjaid igas valdkonnas mitu ja kõik need omakorda varustatud mitme asetäitja ja abilisega. Kuidas kõigi asjameeste vahel võim ja vastutus jagunes, jääb meile teadmata. Loomulikult oli kohal ka võimas rahvusvaheline esindus, kellest väljakul jäid silma nüüdsest ka ala peakohtunike ülesandeid täitvad ITO-d, käepaelttega „*Referee-ITO*” ehk maakeelse uudissõnana „referiito”.





Üldmulje kujunemist mistahes võistlustest mõjutab eelkõige see, kuidas ja mismoodi on korraldatud ja juhitud võistlejate, kohtunike, tehnilise personali ja tele-ning fotomeeste liikumine ja tegevus staadionil. Kohtunikud võivad sportlaste sooritusi kuitahes õigesti hinnata ja tulemusi ülitäpselt mõõta, kuid võistlus ise ikkagi ligadi-logadi mulje jätta. Täpselt nii oli ka Tampere. Kohtunikud võtsid „valvel” asendi sisse ainult võistluskatsete toimumise ajaks. Muul ajal aeti juttu, jalutati ringi, räägiti telefoniga. Proovikatsed, heitealad, kus asi nimekirja järgi käis, välja arvatud, toimusid kaootiliselt, kõrgushüppes suisa eluohtlikult. Tegutseti tormakalt ja rumalalt. Noormeeste 110 m tõkkefinaali eel tiriti ühe valjuhäälsel ja kätega vehkiva asjapulga juhtimisel kohale kaks tõkkekäru. Tõkkeid oli paigaldamas mitmekümneliikmeline seltskond, kellest mõned seda tööd varem kindlasti proovinudki polnud. Liikuma hakati stardist finiši suunas ja kui viimane rida maha sai, oli kärudel veel 16 tõket alles. Ilmselt arvati esmalt, et kaasa on tassitud liiga palju tõkkeid ja taheti nendega juba minema sõita, kuid siis avastati, et teine ja kuues tõkkerida on hoopis puudu. Pidid siis mehikesed need puuduvad tõkked käsitsi kohale tarima, sest käruga ju sõitma enam ei mahtunud! Eraldi teema on teletegijate käitumine staadionil. Nad teavad täpselt, mis on kaadris ja mis kaadri taga ja seal kaadri taga teevad, mis tahavad, viibides nagu studios, mitte mitmetuhandelise, kallist piletihinda maksnud, publiku silme all. Vajadusel „koristati” kaadrist ka oma tööd tegevad, kuid pilditootmist segavad kohtunikud. Näiteks pandi kõrgushüppe vanemkohtunik istuma kohta, kust tal võistleja astumist nulljoonele absoluutselt võimatu näha oli.



Kokkuvõttes jättis Tampere võistlus kesise mulje. Loodetud ja rakendamisväärsed kasulik kogemusi sealt kaasa tuua polnud. Miks nii? Kuuldavasti polnud maailmameistrivõistluste maale toomine mitte Soome Kergejõustikuliidu, vaid Tampere linna idee. Korraldamise pearaskust kandis spordiklubi *Tamperen Pyrintö*. 2013. aastal toimusid Tampere U23 Euroopa meistrivõistlused. Sellel võistlusel viibis EKJL-i ametliku vaatlejana Timo Tarve, kelle põhjalik aruanne on EKJL-i kodulehelt endiselt leitav. Mis siis viie aastaga muutunud on? Loodetavasti on kohtunike töö paranenud. Vähemasti ei hakanud meie 4-liikmelisele grupile silma sääraseid prohmakaid, mida

Timo täheldas. Samas on kehvemaks muutunud kohtunike käitumine võistluspaikades. „Ülerahvastatust” tundus seekord olevat veelgi enam, kuigi ka Timo mainib rohkem, kui 800 vabatahtliku kaasamist. Endiselt jätkub YLE diktatuur. Kõik pannakse tegutsema eetrisse mineva pildi nimel. Tundub, et hea meelega määraksid teletegijad ka võitjad ja medaliomanikud juba enne võistlust kindlaks, siis saaks algusest peale ainult neile keskenduda ega peaks „halli massi” peale ressursi kulutama. Aga targemaks saime igal juhul. Nüüd teame vähemalt, kuidas mõnda asja teha ei tohi ja milles Euroopa tarkpeadega vaieldes mingil juhul järele anda ei või.

Peeter Randaru